

Ministerie van Financiën

Uploaden via: http://internetconsultatie.nl/consultatiedocument_accountancy/reageren

Datum 1 februari 2012

Prof Harm-Jan de Kluiver
Algemeen Secretaris VEUO

E secretariaat@veuo.com

Onze ref. 783\10712704\Reactie Consultatiedocument
Accountancy

T +31 20 577 1851

F +31 20 577 1775

Betreft: Visie op accountancy en toezicht financiële verslaggeving

Zeer geachte dames en heren,

De Vereniging Effecten Uitgevende Ondernemingen ("**VEUO**") heeft kennis mogen nemen van het consultatiedocument accountancy dat op 21 december 2011 op de website van de Rijksoverheid werd gepubliceerd.¹ In voormeld consultatiedocument consulteert het ministerie van Financiën in overleg met de Autoriteit Financiële Markten ("**AFM**") en de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants ("**NBA**") een aantal beleidsvraagstukken over accountancy (het "**Consultatiedocument**"). Bij dezen gaan wij graag in op de uitnodiging van het Ministerie van Financiën om de visie te horen van een brede groep belanghebbenden, waartoe wij onszelf rekenen. Dat geldt eens te meer nu de onderhavige materie juist voor beursgenoteerde ondernemingen - en dat zijn de leden van de VEUO die ruim 90% van de beurswaarde van Euronext Amsterdam vertegenwoordigen! - van groot belang is.

Wij denken graag mee over eventuele suggesties ten aanzien van de verbetering van de rol van de accountant bij de controle van de jaarrekening alsmede het toezicht daarop. Een kritische houding te dien aanzien zou in beginsel zeker verbeteringen kunnen mee brengen in het functioneren van de accountant. De aanbevelingen en suggesties die momenteel worden gedaan – zowel in het Europese als het nationale verband – schieten onzes inziens het doel echter ruimschoots voorbij. Conform uw verzoek zullen wij hierna trachten zo kort en bondig mogelijk onze visie uiteen te zetten.

¹ http://internetconsultatie.nl/consultatiedocument_accountancy

1 Onafhankelijkheid

1.1 Samenloop controle werkzaamheden en overige dienstverlening

Het Consultatiedocument gaat in op het thema onafhankelijkheid. Er wordt in dat kader voorgesteld de werkzaamheden van accountants in categorieën te verdelen. In grote lijnen wordt een onderscheid gemaakt tussen controle en aan controle gerelateerde diensten die geen onafhankelijkheidsconflict opleveren enerzijds en overige (advies)diensten anderzijds.

Zoals reeds in haar brief aan de Vaste Commissie van Financiën aangegeven constateert de VEUO dat momenteel reeds – wanneer een onderneming behoefte heeft aan non-audit diensten - nauwkeurig wordt beoordeeld of voor dergelijke diensten al dan niet het accountantskantoor wordt betrokken dat ook de verslaggeving controleert. De Auditcommissie van een grote vennootschap biedt voldoende waarborg dat niet-controle diensten enkel worden verleend door hetzelfde accountantskantoor wanneer blijkt dat zulks niet leidt tot een belangenverstremming die de integriteit van de controle zou kunnen raken. Wat de VEUO betreft bestaat er dan ook geen reden voor specifieke gebods- en verbodsbepalingen die het accountantskantoren zouden verbieden om andersoortige diensten aan te bieden. Een en ander zou immers slechts tot gevolg hebben dat de kosten van audits zullen stijgen, dat de brede deskundigheid aanwezig binnen accountantskantoren verminderd en de keuzevrijheid wordt beperkt.

1.2 Zakelijke relaties en sponsoring

Zoals ook vastgelegd in de door de NIVRA en NOvAA vastgestelde 'Nadere voorschriften onafhankelijkheid openbaar accountant' (NVO) wordt een zakelijke relatie aanvaardbaar geacht indien deze past in het kader van de gewone bedrijfsuitoefening van de klant en het accountantsorganisaties alsmede deze zakelijke relatie verder ook geen bedreiging van niet te verwaarlozen betekenis oplevert. De NVO bevat dan ook geen expliciete verboden met betrekking tot zakelijke relaties. Ook wordt sponsoring van controle cliënten niet verboden.

De VEUO ziet niet hoe sponsoring door de accountantsorganisaties van OOB cliënten de afhankelijkheid van de accountantsorganisaties zou kunnen aantasten. Het resultaat hiervan is niet een voordeel voor de accountantsorganisatie, maar voor de controlecliënt. De VEUO ziet derhalve ook geen reden dit verder te reguleren of aan beperkingen te onderwerpen. Overigens meent de VEUO dat deze problematiek adequaat kan worden geadresseerd doordat beslissingen ter zake onder toezicht staan van de Auditcommissie en deze kan ook bepalen dat het bestuur dergelijke relaties moet rapporteren aan de Auditcommissie of deze daaraan moet voorleggen.

1.3 Verplichte roulatie

De Europese Commissie heeft een voorstel gedaan tot het invoeren van verplichte kantoor roulaties. Vooralsnog lijkt de benadering van de Europese Commissie daarbij dat een opdrachtrelatie tussen de accountantsorganisatie en de controle cliënt zes jaar mag duren, tenzij er sprake is van een joint audit (in welk geval de opdrachtrelatie negen jaar zou mogen duren).

De VEUO meent, overigens naar zij begrijpt in overeenstemming met de visie van de Minister van Financiën, dat het verplicht rouleren van accountantsorganisaties een te zwaar instrument is dat het doel in hoge mate voorbij schiet. Het is evident dat een dergelijke roulatie aanzienlijke kosten met zich meebrengt terwijl op zijn minst twijfelachtig is dat de kwaliteit van de controle hierdoor zou toenemen. Eerder is het tegendeel het geval aangezien het een aanzienlijke tijd zal kosten voor een nieuw kantoor om zich in de onderneming te verdiepen en in de laatste twee jaar nog maar weinig prikkel zal bestaan om tot een grote inspanning over te gaan, nu toch al vaststaat dat de relatie beëindigd zal gaan worden.

Een beter resultaat kan naar de opvatting van de VEUO worden bereikt door het continueren van de huidige praktijk waar periodiek van verantwoordelijke partner wordt gewisseld en regelmatig de kwaliteit en de kosten van de controlerend accountant door de auditcommissie worden beoordeeld, Indien vervolgens een aanbesteding wenselijk wordt geacht dient de auditcommissie ons inziens de vrijheid te hebben om het accountantskantoor dat reeds de controles uitvoert eventueel ook mee te laten dingen. Wat betreft de verplichte wisseling van de verantwoordelijke auditpartner stelt de Minister, naar de VEUO begrijpt, voor om daarvoor een periode van vijf jaar als standaard te nemen. De VEUO ziet daarvoor echter geen enkele reden. De huidige roulatietermijn van zeven jaar stuit bij niemand op bezwaren, voldoet in de praktijk prima en ware dus als standaard te handhaven. Een verkorting van deze periode werkt contra-productief. Het vergt veel tijd om kennis te vergaren van een complexe organisatie ook voor een ervaren audit partner. Tenslotte wijst de VEUO er op dat studies die tot nu toe zijn verricht, vinden dat de kosten van deze roulatie de baten overstijgen.

1.4 Joint Audits

Het Ministerie van Financiën heeft in de Nederlandse reactie op het groenboek aangegeven geen voorstander te zijn van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor controles aangezien dit (i) hogere kosten met zich meebrengt, zonder dat daar tastbare voordelen tegenover staan en (ii) het bovendien niet evident is dat joint audits een positief effect hebben op de onafhankelijkheid van betrokken accountants en de kwaliteit van de controle.

Ook de VEUO ziet geen enkel voordeel in een accountantscontrole door twee kantoren. Het gevaar is zeer reëel dat een dergelijke maatregel de complexiteit en inconsistentie

van het controleproces juist in de hand zullen werken. Het lijkt meer een mogelijkheid te bieden aan kleinere accountantskantoren om (op kosten van het beursgenoteerde bedrijfsleven) ervaring op te doen met controles bij organisaties van openbaar belang ("OOB"). Het is op zijn minst twijfelachtig of zo'n kleinere accountantsfirma in staat zal zijn een hogere kwaliteit te bieden.

Het in dit verband ook wel genoemde argument van wederzijds toezicht op kwaliteit, als die peer review in de praktijk al zou functioneren, is sinds de invoering van direct toezicht op de accountantscontrole door de AFM onder de Wet toezicht accountantsorganisaties ("Wta") nog minder valide geworden.

1.5 Selectie en aansturing van de externe accountant

In de praktijk wordt de externe accountant benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders. Indien deze daartoe niet over gaat is de raad van commissarissen bevoegd, of indien deze ontbreekt of in gebreke blijft, het bestuur. De Nederlandse Corporate Governance Code dicht in dit proces een belangrijke rol toe aan de Auditcommissie van de raad van commissarissen, die vanuit hun toezichthoudende rol belang hebben bij een kwalitatief goed uitgevoerde jaarrekeningcontrole. De VEUO heeft deze belangrijke rol van de Auditcommissie ook reeds eerder over het voetlicht gebracht.

Voor zover men meent dat het controleproces en de rol van de accountant nauwlettender moeten worden gemonitord of zelfs gereguleerd, dan zou in de visie van de VEUO de Auditcommissie daarvan de centrale pijler moeten zijn. Dit sluit ook aan bij de reactie van het Ministerie van Financiën op het groenboek. Op deze wijze wordt naar onze mening volledig adequaat een oplossing geboden voor de zorg die bij de buitenwereld blijkbaar bestaat over het spanningsveld dat mogelijk kan ontstaan tussen het bestuur van de onderneming (en met name de CFO) en de externe accountant.

2 Informatievoorziening

2.1/2.2 Vergroten transparantie over kwaliteit en onafhankelijkheid

Het Consultatiedocument geeft aan dat de AFM tijdens haar doorlopend toezicht op basis van de Wta heeft geconstateerd dat er kwaliteitsverschillen bestaan tussen accountants(kantoren).

In het Consultatiedocument wordt geconstateerd dat de accountantsorganisatie zelf een rol kan spelen in het vergroten van het inzicht in de kwaliteitsverschillen, door bijvoorbeeld informatie over de kwaliteit van hun interne organisatie en dienstverlening te delen met de (Auditcommissie van de) raad van commissarissen. Daarnaast zou de AFM hier een bijdrage kunnen leveren. In de praktijk levert zij reeds algemene rapporten aan, de NBA stelt echter voor om in aanvulling daarop ook de individuele niet-geanonimiseerde AFM-onderzoeksrapporten te publiceren, hetgeen ook reeds

VEUO

gebruikelijk is in de Verenigde Staten en Engeland. Wij steunen dit voorstel zolang het niet leidt tot publicatie van vertrouwelijke informatie van controle cliënten. Uiteraard geldt dat het voor de beursgenoteerde leden van de VEUO, die 'grootverbruikers' zijn van accountantsdiensten, van belang is om een zo goed mogelijk beeld te kunnen hebben van de eventuele verschillen in kwaliteit van hetgeen door de diverse accountantsorganisaties wordt aangeboden.

2.3 Informatiebehoefte van de gebruiker

2.3.1 De rol van de accountant versus de rol van het bestuur en de raad van commissarissen

Het consultatiedocument stelt terecht vast dat het directieverslag door de accountant niet wordt gecontroleerd, maar slechts marginaal wordt getoetst. De VEUO kan zich geheel vinden in deze verdeling van bevoegdheden. Het is niet aan de accountant om het beleid van de onderneming op enigerlei wijze te 'controleren', nog afgezien van de vraag hoe dat dan zou moeten. Het is principieel onjuist dat het bestuur tegenover de accountant verantwoording zou moeten gaan afleggen over het gevoerde beleid. Zouden er wel voorschriften in deze richting komen, dan zal dat slechts bijdragen aan onduidelijkheid over bevoegdheden en verantwoordelijkheden om nog maar te zwijgen van de additionele kosten. De accountant zal dan immers stellen dat men diepgaande studie moet maken van het gevoerde beleid en alle in dat kader beschikbare documentatie. Dat kan en mag niet de bedoeling zijn. Het is de verantwoordelijkheid van bestuur en raad van commissarissen om verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid ten opzichte van de aandeelhouders. Die aandeelhouders bepalen uiteindelijk of zij zich al of niet in een beleid kunnen vinden. De verantwoordelijkheid van de externe accountant behoort beperkt te blijven tot de controle van de financiële inspanningen die de onderneming heeft ondernomen om het beleid te realiseren en de resultaten daarvan.

2.3.2 Informatie over het eigen controle proces

In lijn met het voorgaande zou publieke informatie over het eigen controleproces van de accountant beperkt moeten blijven tot normen en standaarden die de kern vormen van de controle op de financiële verslaggeving. In dat kader kan worden overwogen om meer inzicht te geven in elementen als materialiteit en reikwijdte, de intensiteit van de controle op het niveau van groepsonderdelen en belangrijke inschattingen.

De managementletter valt echter zeker niet onder het voorgaande. Voor zover informatie in de managementletter de beoordeling van de materialiteit van de jaarrekening mede bepaalt behoort dit in de jaarrekening zelf tot uitdrukking te komen. Voor zover dat echter niet het geval is, is het precies wat een management letter moet zijn, een brief aan het management, en indien nodig beschikbaar voor de raad van commissarissen, waarin de accountant zijn gedetailleerde bevindingen rapporteert en

VEUO

suggesties doet voor mogelijke verbeteringen van het verantwoordingsproces. In het licht van het bovenstaande bestaat er geen reden de huidige controle verklaring te wijzigen.

2.3.3 Een meer uitgebreid gebruik van toelichtende paragrafen

De VEUO ziet niet in wat de meerwaarde zou zijn van nadere 'toelichtende paragrafen'. Bestuur en raad van commissarissen zijn nu reeds uitdrukkelijk verplicht een gedetailleerd overzicht van risico's en onzekerheden te verschaffen. De afgelopen jaren heeft dat ook zijn vertaling gekregen in de jaarverslagen. De VEUO betwijfelt zeer of een meer specifieke rol van de accountant in dit verband zinvol is. Zoals het Consultatiedocument zelf reeds onderkent zal dit alleen maar meebrengen dat nog meer risico's en onzekerheden, hoezeer ook beperkt in realiteitswaarde, zullen worden opgenomen om toch maar vooral niets te missen waardoor juist de signaleringswaarde van de werkelijke risico's vermindert.

2.3.4 Rapportering van bevindingen door de accountant aan de raad van commissarissen en vertaling daarvan in het verslag van de raad van commissarissen

Uit het voorgaande volgt reeds dat de VEUO bepaald kritisch staat tegenover een vergroting van de rol van de accountant met betrekking tot elementen van het beleid van het bestuur en de raad van commissarissen die niet raken aan de materialiteit van de financiële verantwoording. Dat leidt slechts tot verwarring over de onderlinge bevoegdheden en doorkruist principieel de verantwoordelijkheden van enerzijds de accountant en anderzijds het bestuur en de raad van commissarissen. Iets anders is uiteraard, zie boven, dat waar de bevindingen van de accountant wel de materialiteit van de jaarrekening mede bepalen deze uiteraard in de jaarrekening moeten worden gereflecteerd. Is dat niet het geval dan kan de accountant uiteraard geen ongeclausuleerde goedkeurende verklaring verstrekken. Dat is echter iets anders dan een mogelijke rol zoals die in het consultatiedocument wordt geschetst.

2.3.5 Verbetering informatie in het directieverslag en controle daarop door de accountant

Uit het voorgaande volgt dat de VEUO om velerlei, zowel praktische als principiële, redenen geen enkele grond ziet om de rol van de accountant met betrekking tot niet-financiële informatie te vergroten buiten de huidige rol van marginale toetsing. Dat steeds meer onderdelen van het beleid van een onderneming in het jaarverslag een plaats vinden rechtvaardigt geen aanvullende rol voor de accountant. Uiteraard intensiveert dit de functie en de verantwoordelijkheid van het bestuur en de raad van commissarissen. Zij zullen op die basis ook nadrukkelijk hierop kunnen worden aangesproken door alle stakeholders. Voor de accountant is hier echter geen rol weggelegd.

3. Europese harmonisatie en toezicht

In het Consultatiedocument wordt betoogd dat een integratie van de toezichtorganisaties op Europees niveau in ieder geval van belang lijkt bij het bevorderen van een consistente toepassing van regelgeving in de Europese Unie, de markttoegang van grotere grensoverschrijdende audit netwerken en het coördineren van het toezicht op hun stelsels van kwaliteitsbeheersing. De VEUO ondersteunt deze visie. Gezien onze leden veelal opereren in verschillende jurisdicties en daarbij dus ook geconfronteerd worden met de daar aanwezige instanties alsmede regelgeving, is dit des te meer reden voor harmonisatie van regelgeving en toezicht.

Conclusie

Uit het voorgaande vloeit direct de beantwoording voort van de 42 vragen die in het consultatiedocument zijn vervat. Teneinde de response zo overzichtelijk mogelijk te houden, heeft de VEUO een onderscheid gemaakt tussen een gemotiveerde en samenhangende reactie op het consultatiedocument zelf – die u in deze brief aantreft – en de beantwoording van de 42 vragen waarnaar het document verwijst. De beantwoording van die vragen treft u aan in de bij deze brief gevoegde bijlage.

De VEUO hoopt u met het voorgaande kort en bondig, zoals uitdrukkelijk verzocht, inzicht te hebben gegeven in haar analyse en opvattingen over de aangesneden onderwerpen. Uiteraard geldt echter dat de VEUO graag beschikbaar is om het bovenstaande uitgebreider toe te lichten als dat nuttig of wenselijk zou worden geoordeeld.

Met hoogachting en vriendelijke groet,

Harm-Jan de Kluiver

Algemeen Secretaris van de VEUO

BIJLAGE

De nummering in deze bijlage wijkt enigszins af van de nummering in het Consultatiedocument, gezien op de pagina's 11 en 12 van het Consultatiedocument een dubbele nummering van de vragen 22. en 23. staat vermeld.

Onafhankelijkheid

1. Wat is uw visie op de noodzaak bestaande onafhankelijkheids-waarborgen te versterken?

Die waarborging ligt in een versterking van de functie van de Auditcommissie.

2. Past naar uw mening het maken van een onderscheid tussen controle gerelateerde diensten en overige dienstverlening bij de vraag welke diensten een accountantsorganisatie mag leveren bij een OOB-controlecliënt naast de wettelijke controle?

Ja, maar dit moet niet leiden tot het wettelijk verbieden van onderscheiden diensten door accountantskantoren, maar op het beoordelen van de doelmatigheid van het door de controlerend accountant laten verrichten van deze diensten, alsmede op het doseren en controleren van het aanbieden van adviesdiensten aan ondernemingen waarvoor ook de audit wordt verzorgd. In dat geval behoort, eventueel binnen door de wet gestelde beperkingen, de Auditcommissie te bepalen wat wel of niet kan worden toegestaan.

3. Zou daarbij een maximum moeten worden gesteld aan het percentage van deze controle gerelateerde dienstverlening, respectievelijk overige dienstverlening ten opzichte van de omzet uit de wettelijke controle? Zo ja, hoe hoog moet dit percentage volgens u zijn?

Nee, de VEUO is tegen het verbinden van een maximum percentage aan de controle gerelateerde dienstverlening, respectievelijk overige dienstverlening ten opzichte van de omzet uit wettelijke controle. Het is onduidelijk op welke gronden een dergelijk percentage is gestoeld, bovendien is dit een beoordeling alsmede afweging die door de vennootschap zelf (met name door de auditcommissie van haar raad van commissarissen) dient te worden gemaakt.

4. Bent u het eens met de lijst van toegestane controle en aan controle gerelateerde diensten zoals opgenomen in bijlage I? Welke diensten zou u willen toevoegen of verwijderen?

Het onderscheid zelf kan worden gemaakt. Daaraan mag echter niet

VEUO

zonder meer het gevolg worden verbonden dat een accountantsorganisatie die diensten niet zou mogen aanbieden.

5. Bent u het eens met de lijst van verboden diensten zoals opgenomen in bijlage II? Welke diensten zou u willen toevoegen of verwijderen?

De VEUO meent dat het te ver gaat om van a priori verboden diensten te spreken. Steeds opnieuw zal moeten worden beoordeeld of het verrichten van bepaalde diensten de onafhankelijkheid van de accountant in verband met de controle taak redelijkerwijs zou kunnen beïnvloeden.

6. Kunt u in bijlage III aangeven welk van de daar genoemde diensten volgens u hoort bij de aan controle gerelateerde diensten, verboden diensten of overige diensten?

Zie het antwoord op vraag 5

7. Welke criteria hebt u gehanteerd bij de beantwoording van de vragen 4 tot en met 6?

Zie het antwoord op vraag 5

8. Indien het verlenen van overige diensten zijn toegestaan, bij wie zou de beslissing moeten liggen over het verlenen van toelaatbare overige diensten aan een controlecliënt in een specifiek geval:

- a. de accountantsorganisatie?
- b. de externe accountant?
- c. de auditcommissie van de controlecliënt?
- d. degene die de externe accountant benoemt?
- e. een toezichthouder, in casu DNB of AFM?
- f. een andere partij, zo ja, welke zou dat zijn?

Zoals nadrukkelijk beargumenteert in de begeleidende brief zal dit in de visie van de VEUO steeds de auditcommissie van de controlecliënt moeten zijn.

9. Zouden uw antwoorden op de vragen 1 t/m 8 anders luiden wanneer het gaat om niet OOB-controlecliënten? Maakt u hierbij verschil tussen grote (niet OOB-) controlecliënten versus MKB-controlecliënten.

Alle VEUO leden zijn beursgenoteerd. De VEUO laat het oordeel over passende MKB regels graag aan de relevante organisaties.

Zakelijke relaties en sponsoring

10. In hoeverre vindt u dat zakelijke relaties tussen accountantsorganisaties met hun

VEUO

OOB-controlecliënten ontoelaatbaar zijn? Onder welke voorwaarden vindt u dit toelaatbaar?

De relaties mogen niet de onafhankelijkheid van de accountant aantasten. Of dit het geval is behoort te worden beoordeeld door de Auditcommissie.

11. Vindt u dat accountantsorganisaties in beginsel hun OOB-controlecliënten mogen sponsoren? Zo ja, onder welke voorwaarden vindt u dit toelaatbaar? Welke omvangscriterium zou daarbij moeten gelden?

De VEUO ziet niet hoe sponsoring door de accountantsorganisaties van OOB cliënten de afhankelijkheid van de accountantsorganisaties zou kunnen aantasten. Het resultaat hiervan is niet een voordeel voor de accountantsorganisatie, maar voor de controlecliënt. De VEUO ziet derhalve ook geen reden dit verder te reguleren of aan beperkingen te onderwerpen.

12. Voor zover het accountantsorganisaties en externe accountant een beoordelingsruimte mogen hebben voor het aangaan van zakelijke relaties en sponsoring, welke waarborgen zouden zij moeten treffen om bedreigingen voor hun onafhankelijkheid te mitigeren of terug te brengen tot een aanvaardbaar niveau?

Zie het antwoord op vraag 11.

13. Zou uw antwoord op de vragen 10 tot en met 12 anders luiden wanneer het gaat om niet OOB-controlecliënten? Maakt u hierbij verschil tussen grote OOB-controlecliënten versus MKB-controlecliënten.

Alle VEUO leden zijn beursgenoteerd. De VEUO laat het oordeel over passende MKB regels graag aan de daarvoor relevante organisaties.

Verplichte roulatie en joint audits

14. Acht u, in aanvulling op de bestaande roulatie van externe accountants bij OOB-controlecliënten, een kantoorroulatie noodzakelijk? Zo ja, waarom?

Nee, de VEUO ziet niet in wat de duidelijke meerwaarde van een verplichte roulatie zou zijn, terwijl wel evident is dat een dergelijke wisseling niet alleen een aanzienlijke kostenpost voor alle direct betrokkenen met zich meebrengt maar ook inhoudt dat gedurende een periode van pakweg 2 jaar juist de onzekerheid aanzienlijk kan doen vergroten, gezien de nieuwe accountant nog niet vertrouwd is met alle bijzonderheden van de betreffende vennootschap. Verwezen zij verder naar de begeleidende brief.

VEUO

15. Wat vindt u van het voorstel van de Commissie voor een verplichte kantoorroulatie eens per zes jaar en na negen jaar indien er sprake is van een joint audit?

Wat betreft de verplichte kantoorroulatie, zie ons antwoord op vraag 14. Voorts ziet de VEUO geen enkel voordeel in een gezamenlijke accountantscontrole. Het gevaar is zeer reëel dat een dergelijke maatregel de complexiteit en inconsistentie van het controleproces juist in de hand zal werken. Het zal tevens leiden tot hogere kosten van het auditproces, hetgeen weer tot meer druk op de omvang en samenstelling van de controleprogramma's zal leiden.

16. Vindt u dat de roulatietermijn van externe accountants bij OOB-controlecliënten van zeven jaar zou moeten worden gewijzigd? Zo ja, wat is volgens u de beste roulatietermijn?

Nee, zoals aangegeven blijkt uit de praktijk dat deze huidige roulatietermijn van zeven jaar goed functioneert, de VEUO ziet dan ook geen enkele reden deze te verkorten naar vijf jaar.

17. Vindt u dat er boven de huidige evaluatiebepalingen in de Code Corporate Governance een verplichte periodieke aanbesteding van de accountantscontrole voor OOB-controlecliënten moet worden ingevoerd? Zo ja, wat zou de termijn moeten zijn voor de aanbesteding? Zo nee, wat zou een door u gewenst alternatief zijn?

Een periodieke aanbesteding is een optie die de VEUO niet uitsluit. De vennootschap dient echter zelf de afweging te kunnen maken of een dergelijke aanbesteding ook wenselijk is. Essentieel in de optiek van de VEUO daarbij is dat ook de accountantsorganisatie die de controle uitvoert aan de aanbesteding mag deelnemen. Het heeft geen enkele zin zonder noodzaak een verplichte periodieke aanbesteding voor te schrijven. De aanbesteding wordt dan een politieke gemotiveerde exercitie die verder geen doel dient en alleen maarodeloze kosten meebrengt.

18. Voor welke periode zou een accountantsorganisatie bij OOB-controlecliënten telkens moeten worden benoemd binnen de maximale termijn van aanbesteding (i.t.t. vraag 17 betreft dit de minimum termijn van de benoeming)?

Een minimum periode van ieder geval vier jaar ligt voor de hand. Uiteraard zal er wel steeds de mogelijkheid zijn een relatie te kunnen beëindigen als de Auditcommissie belangrijke twijfels heeft over de kwaliteit en/of onafhankelijkheid van de accountant en de kwaliteit/onafhankelijkheid van de

VEUO

controle. Deze mogelijkheid tot beëindiging moet onder bepaalde omstandigheden uiteraard ook bestaan voor de Auditor.

19. Vindt u een verplichte roulatietermijn wenselijk voor externe accountants die niet-OOB-controlecliënten controleren? Om de hoeveel jaar zouden externe accountants bij niet-OOB-controlecliënten moeten rouleren?

Alle VEUO leden zijn beursgenoteerd en daarmee OOB. De VEUO laat het oordeel over passende MKB regels graag aan de relevante organisaties.

20. Wat vindt u van het toestaan of verplichten van joint audits voor de controle van OOB- ondernemingen?

Als aangegeven bij vraag 15, ziet de VEUO hier geen enkel voordeel of noodzaak in, terwijl het onzes inziens tot de daargenoemde nadelen leidt.

De selectie en aansturing van de externe accountant

21. Bent u het eens met de stelling dat het in de Nederlandse Corporate Governance Code opgenomen model waarbij de (auditcommissies van) raden van commissarissen meer het voortouw nemen in de relatie met de accountant in de huidige praktijk onvoldoende tot uiting komt?

Nee. Bij de beursgenoteerde leden van de VEUO vervult de Auditcommissie haar functie en rol met zorg en aandacht. Iets anders is dat die rol nog verder kan worden benadrukt en uitgewerkt.

22. Kunt u zich vinden in de aanbevelingen uit het NBA-adviesrapport?

Ja.

23. Welke rol zou de toezichthouder AFM en/of DNB naar uw mening moeten vervullen bij de benoeming van de accountant? Wat vindt u van een goedkeuring, veto of meldplicht?

De AFM zou geen enkele rol moeten vervullen. De AFM controleert het werk van de accountants. De VEUO zou ernstige bezwaren hebben als de AFM tegelijkertijd een rol zou krijgen bij de bepaling welke accountant wel of niet voor controlecliënten mag optreden. Dat zou juist een zeer ernstige bedreiging zijn van de onafhankelijkheid van de accountant en daarmee van ondernemingen. Een dergelijke benadering acht de VEUO principieel onaanvaardbaar. Ook een rol van DNB verwerpt de VEUO. Dit zou overigens sowieso uitsluitend het geval kunnen zijn bij financiële instellingen. Ook hier geldt echter dat als DNB een rol zou nastreven die rol gezocht moet worden in het eventueel stellen en controleren van kwaliteitseisen, maar zeker niet mag worden uitgeoefend op het individuele niveau

VEUO

van de relevante ondernemingen.

Vergroten transparantie over kwaliteit

24. In hoeverre denkt u dat transparantie over de kwaliteit van de dienstverlening door het (accountants)kantoor bijdraagt aan de keuze voor een bepaald accountantsorganisatie?

Van belang is dat ondernemingen een goed beeld hebben van de kwaliteit. De mate van transparantie is daarvan een afgeleide.

25. Hoe kan de transparantie van accountantsorganisaties over de kwaliteit van hun eigen dienstverlening worden verbeterd?

In het algemeen zal er een sterke incentive zijn voor accountantsorganisaties om hun kwaliteit te tonen en gemotiveerd te onderbouwen. De onderneming en haar Auditcommissie zullen hieromtrent ook gedetailleerde informatie vragen.

26. Bent u van mening dat de accountantsorganisatie de relevante bevindingen over een controlecliënt in een AFM-onderzoeksrapport zou moeten verstrekken aan de (auditcommissie van) de raad van commissarissen van de desbetreffende controlecliënt?

Ja, als de Auditcommissie daarnaar vraagt zal dat in de praktijk ook gebeuren.

27. Vindt u dat kantoor specifieke AFM-onderzoeksrapporten openbaar moeten worden gemaakt?

De VEUO ziet hiervan, in het licht van bovenstaande, niet zonder meer een meerwaarde. De zorg zou hier ook zijn dat in dergelijke rapportages tevens informatie over controlecliënten zal kunnen zijn opgenomen die niet eerder openbaar is gemaakt en niet openbaar hoefde te worden gemaakt met inbegrip van concurrentiegevoelige informatie. Dan schiet dit middel zijn doel voorbij.

28. Hoe kan de transparantie van de niet-OOB-kantoren over hun kwaliteit beter worden geborgd?

Alle VEUO leden zijn beursgenoteerd en daarmee OOB. De VEUO laat het oordeel over passende MKB regels graag aan de relevante organisaties

Vergroten transparantie over onafhankelijkheid

VEUO

29. Vindt u dat accountantsorganisaties transparant moeten zijn over hun onafhankelijkheid?

Een algemene vraag als deze kan slechts bevestigend worden beantwoord.

30. Indien ja, hoe kan de transparantie van accountantsorganisaties over hun onafhankelijkheid worden verbeterd? Aan welke elementen zouden accountantsorganisaties meer aandacht moeten besteden?

De VEUO verwijst naar haar antwoorden op de vragen 24 t/m 28 die mutatis mutandis ook gelden voor de onafhankelijkheid van de accountant.

31. Vindt u dat accountantsorganisaties controlecliënten of het maatschappelijk verkeer zouden moeten informeren over onafhankelijkheidsovertredingen? Welke middelen zouden daarvoor het meest geschikt zijn (bijv. transparantieverlagen, websites, jaarrekeningen)?

Controlecliënten behoren uiteraard geïnformeerd te worden. Dit hoeft niet zonder meer publiek te worden gemaakt omdat zulks tevens de controlecliënt kan schaden zonder dat daar een goede reden voor bestaat. Wederom zij er op gewezen dat hier ook van belang is dat concurrentiegevoelige informatie aldus in het publieke domein kan komen.

32. Bent u van mening dat de transparantie over onafhankelijkheid gelijk zou moeten zijn voor accountantsorganisaties die OOB-controlecliënten hebben en de overige accountantsorganisaties?

Als ui Alle VEUO leden zijn beursgenoteerd en daarmee OOB. De VEUO laat het oordeel over passende MKB regels graag aan de relevante organisaties.

Informatiebehoefte van de gebruiker

33. Bent u het eens met het uitgangspunt dat de accountant in principe geen inhoudelijke informatie over de gecontroleerde onderneming verstrekt?

Ja!

34. Vindt u dat een accountant aanvullende informatie over de door hem uitgevoerde controlewerkzaamheden respectievelijk zijn bevindingen aan gebruikers zou moeten verstrekken? Heeft u aanvullingen op de genoemde onderwerpen of zijn er onderwerpen die u niet relevant vindt?

VEUO

Nee! Verwezen zij naar de begeleidende brief waarin de VEUO haar standpunt nader motiveert.

35. Wat vindt u van de informatiewaarde van de huidige controleverklaring en hoe kan deze worden vergroot?

De huidige controleverklaring is adequaat. Het is op basis van de relevante regels aan ieder helder wat de accountant moet doen om een verklaring te kunnen afgeven.

36. Zou de accountant een Auditor Discussion & Analysis moeten opnemen bij het jaarverslag van de controlecliënt?

Nee. Zie verder de bijgevoegde brief van de VEUO waarin dit nader wordt gemotiveerd.

Een meer uitgebreid gebruik van toelichtende paragrafen

37. Zou de accountant door middel van het gebruik van toelichtende paragrafen de gebruiker (belegger) frequenter moeten informeren over belangrijke punten?

Nee, de algemene vergadering van aandeelhouders heeft de raad van commissarissen onder meer aangewezen en benoemd om toezicht te houden op het externe en interne proces van rapportage en controle van de onderneming. Verwezen zij voorts naar de begeleidende brief waarin de VEUO dit nader motiveert.

Rapportering bevindingen van de accountant aan de raad van commissarissen en de doorvertaling naar het verslag van de raad van commissarissen

38. Bent u het eens met het voorgestelde model waarbij de accountant rapporteert aan de raad van commissarissen en deze de relevante informatie al dan niet voorzien van commentaar naar buiten brengt.

Nee. Verwezen zij naar de bijgevoegde brief waarin de VEUO haar standpunt nader motiveert.

39. Zou de accountant expliciet moeten rapporteren over de door de raad van commissarissen verstrekte informatie of is het voldoende als de accountant alleen reageert als de informatie onvoldoende is weergegeven in het verslag van de raad van commissarissen?

VEUO

Het is niet de rol van de accountant om het verslag van de raad van commissarissen te bepalen. Voor zover de accountant meent dat de informatie in de jaarrekening niet correct is behoort die te worden gecorrigeerd. Alleen indien dit in materiële gevallen niet gebeurt moet hij overwegen om hier consequenties aan te verbinden voor zijn verklaring bij de jaarrekening.

40. Vindt u dat de accountant in zijn management letter verplicht aandacht zou moeten besteden aan de door het bestuur gegeven transparantie over risicobeheersing, financiering en continuïteit, schattingen management en belangrijke waarderingsgrondslagen? Zo ja, mist u daarbij nog onderwerpen?

Nee. Dat is niet de taak van de accountant. Dit is de verantwoordelijkheid van bestuur en raad van commissarissen. Zie verder de begeleidende brief van de VEUO waarin dit nader wordt gemotiveerd.

Verbetering informatie in het directieverslag en controle daarop door de accountant

41. Naar welke elementen van het jaarverslag van de onderneming zou de controleplicht van de accountant moeten worden uitgebreid? Op welke termijn zou dat moeten gebeuren?

De VEUO verzet zich tegen de uitbreiding van de rol van de accountant met betrekking tot niet-financiële informatie zowel om praktische als principiële redenen. De VEUO verwijst uitdrukkelijk naar de begeleidende brief.

Europese Harmonisatie en toezicht

42. Hoe staat u tegenover integratie van het toezicht in ESMA? Aan welke voorwaarden denkt u dat daarbij moet worden voldaan?

De VEUO is geen voorstander van het verlenen van een rol aan ESMA in het toezicht op verslaggeving en accountants organisaties. Wel kan zij zich vinden in een rol voor ESMA in zoverre die beperkt is tot en bijdraagt aan harmonisatie van uitleg en toepassing van EU regels. Het zou echter niet moeten leiden tot een extra controlelaag of nog verdergaande regelgeving.

43. Wat zouden volgens u de taken en verantwoordelijkheden van een Europese toezichthouder moeten zijn?

De VEUO meent dat die taken met name zouden moeten zijn het tegengaan van onaanvaardbare verschillen tussen de lidstaten. Het zou zeker niet een

VEUO

extra regelgevend of toezichhoudend orgaan moeten worden. Er is eerder sprake van teveel dan te weinig regels.

44. Wilt u nog iets opmerken over onderwerpen die niet aan de orde zijn gekomen in dit consultatiedocument?

De VEUO ziet met grote zorg dat in de onderhavige discussie de belangen van (beursgenoteerde) ondernemingen slechts beperkt een rol lijken te spelen. De discussie lijkt geheel te worden gedomineerd door een politieke wens om op alle niveaus en binnen allerlei organisaties zoveel mogelijk vermeende transparantie en controle te organiseren zonder dat nog de vraag wordt gesteld wat daarvan nut en noodzaak is en welk probleem nu eigenlijk moet worden opgelost. In dit verband meent de VEUO dat probleemanalyse en effectanalyse van de voorgestelde oplossingen ontbreken. Daar komt bij dat de discussie steeds opnieuw nagenoeg geheel wordt gedomineerd door onvrede die uitsluitend financiële instellingen betreffen. Ook met betrekking tot dergelijke financiële ondernemingen betwijfelt de VEUO zeer of hetgeen nu wordt voorgesteld wel nodig, nuttig en effectief is. Er is echter geen enkele grond om een vergaande aanscherping van regels ook op te leggen aan niet financiële ondernemingen die zeker meer dan 95% van het totaal aan (beursgenoteerde) ondernemingen vormen!

Tenslotte onderstreept de VEUO nogmaals dat het van groot belang is dat Nederland niet afwijkt van internationale regelgeving. Veel mooie Nederlandse ondernemingen zijn de facto multinationals en voor hen vormen specifieke Nederlandse regels die afwijken van wat internationaal aanvaard is een groot probleem. Het vestigingsklimaat wordt daardoor negatief beïnvloed.